

Simulačná štúdia

Transport tovaru spoločnosťou DALITRANS, s.r.o.

Obsah

1	Úvod	1
1.1	Zdroje faktov	1
2	Fakty	2
3	Koncepcia a spôsob riešenia	3
3.1	Prevod riešenia do Petriho siete	3
3.2	Implementácia riešenia	3
3.2.1	Hlavný súbor	3
3.2.2	Použité triedy	3
3.2.3	Knižnice	4
3.3	Spúšťanie simulačného modulu	4
4	Testovanie a experimenty	5
4.1	Experimenty	5
4.1.1	Overenie validity	5
4.1.2	Maximálny počet jazd	5
4.1.3	Minimálny počet kamiónov na aktuálny počet jazd	5
4.1.4	Počet jazd po zrušení 6 hodinovej prestávky po jazde a pri zachovaní počtu kamiónov	5
5	Záver	7
6	Literatúra	8
A	Prílohy	9
A.1	Petriho sieť	9

1 Úvod

Práca sa zaoberá rozvozom tovaru spoločnosti DALITRANS, s.r.o., konkrétne pomerom využiteľnosti kamiónov na počet jázd za mesiac. Vďaka tomuto modelu a simulačnému experimentu je možné pozorovať efektívnosť aktuálneho systému a nájsť spôsoby na zefektívnenie tohoto systému. Spoločnosť je zameraná na vnútroštátnu i zahraničnú prepravu, preto tento model opisuje obdobie jedného mesiaca. Táto doba je aktuálne používaná i v rámci firmy pre prehľadnenie počtu jázd, účtovných uzávierok a v neposlednom rade kvôli štatistickým potrebám. V modeli je vždy používaný 30-dňový formát mesiaca.

V reálnom systéme je náročné zisťovať ekonomické rozdiely, pretože systém obsahuje veľké množstvo entít a faktorov, ktoré s nimi súvisia. Výsledkom preto budú faktory na zefektívnenie využívania aktuálneho systému, ktoré by bez modelu nebolo možné zistiť.

1.1 Zdroje faktov

Informácie o tranzitnej spoločnosti boli získané z jej oficiálnej webstránky[1], štatistických údajov spoločnosti[2] a od majiteľa firmy Dalibora Janegu. Pri práci bola taktiež použitá prezentácia z predmetu Modelování a simulace[3] a online webová stránka o knižnici [4].

Autorom tejto simulačnej štúdie je Adam Ližičiar.

2 Fakty

Všetky fakty, ktoré nemajú pri sebe odkaz na zdroj, boli zistené priamo od majiteľa firmy.

K aktuálnemu dátumu je v spoločnosti 267 tranzitných vozidiel (väčšina Renault Trucks 520 T-High). Tieto vozidlá majú kombinovanú spotrebu pri naloženom prívese 34 litrov na 100 kilometrov a pri prázdnom prívese 22 litrov na 100 kilometrov.[5]

Jazdy sú už vopred tak naplánované, že po dokončení jazdy je šofér vyslaný na ďalšiu jazdu, ku ktorej sa dostane za 64 minút $\pm$ 23 minút. Dovolenky alebo ochorenia zamestnancov nie je potrebné riešiť z dôvodu dostatočného počtu voľných zamestnancov a taktiež podrobnému naplánovaniu jász, kedy sa každý vodič vráti po približne 5 dňoch v práci na depo (kamión prevezme ďalší zamestnanec). Počet voľných zamestnancov nie je potrebné riešiť z dôvodu, že ich je dostatočný počet a v ojedinelom prípade, kedy by nikto zo zamestnancov nebol dostupný, sú volaní externí šoféri. Každý mesiac je vykonaných 5083 jász $\pm$ 256 jász. Pravdepodobnosť poruchy kamióna je 2,3 %. Jej následná oprava trvá 2 hodiny (niektoré poruchy vyžadujú omnoho dlhší čas, avšak vo veľkej väčšine sa jedná o rýchloodstrániteľné poruchy).

Prechod k prvému zákazníkovi na miesto nakladania trvá priemerne 64 minút $\pm$ 23 minút (vzdialenosť 85 km $\pm$ 28 km). Následne prebehne naloženie (46 minút $\pm$ 21 minút). Po naložení sa vodič vyberie na jazdu, ktorá trvá 14 hodín $\pm$ 10 hodín (v čase sú započítané aj povinné pauzy podľa štandardov Európskej únie). Dĺžka trasy je 605 km $\pm$ 421 km. Po vyložení tovaru (28 minút $\pm$ 14 minút) si šofér spraví 6 hodinovú prestávku a pokračuje k ďalšiemu zákazníkovi (64 minút $\pm$ 23 minút). Pri prevoze je vždy v prívese tovar iba od jedného zákazníka.[1]

3 Konceptcia a spôsob riešenia

V modeli sú zahrnuté všetky potrebné a dôležité fakty z kapitoli č. 2. Počet jász je už vopred známy (väčšinou sú jazdy vo firme objednávané s predstihom 3 mesiacov), preto generátor prichádzajúcich jász nie je potrebný. Firma vždy prijme približne 5083 ± 256 jász na jeden mesiac. Proces prijímania taktiež nezohráva žiadnu rolu, pretože ponúk na prevoz je vždy dostatočný a jazdy, ktoré sa nezmestia alebo sú nevhodné pre firmu sú odmietnuté. Taktiež približne 70 percent jász tvoria pravidelne opakujúce sa zásobovacie jazdy. Za zmienku stojí aj rozdelenie modelu do mesačných blokov, v ktorom každý mesiac pozostáva vždy z 30 dní.

3.1 Prevod riešenia do Petriho siete

Petriho sieť (príloha A.1) sa skladá z 4 hlavných častí. Prvou časťou je riadenie aktivity modelu, ktorá má za úlohu sledovať stav počtu jász a taktiež mesačného časovača a v prípade vyčerpania všetkých naplánovaných jász alebo ukončenia časovača ukončí model. Druhou hlavnou časťou je model kamióna zahrňujúci prechod k zákazníkovi, naloženie, jazdu, vyloženie, pauzu a možnú poruchu kamióna. Treťou časťou je časovač mesiaca, ktorý na začiatku modelu začne počítať čas a dohliada, či už nebolo prekročených 30 dní. V prípade, ak by táto situácia nastala, bude program ukončený a niekoľko jász (1 a viac) bude nedokončených. Poslednou štvrtou časťou je úspešné ukončenie v prípade vyčerpania všetkých jász pod dobu 1 mesiaca od začatia jász.

3.2 Implementácia riešenia

Model je vytvorený v programovacom jazyku C++. Na simuláciu je použitá knižnica SIMLIB, ktorá obsahuje všetky časti potrebné k implementácii modelu.

3.2.1 Hlavný súbor

Súbor `main.c` obsahuje základnú funkciu `int main(int argc, char *argv[])`, v ktorej prebieha iterácia počtu vopred určených simulácií (prednastavený na 3 v premennej `NUM_OF_SIMULATION_ATTEMPS` v `src/Libraries/main.hpp`). Okrem tejto funkcie obsahuje hlavný súbor ešte funkcie na výpis začiatku a konca simulácie na štandardný chybový výstup.

```
výpis začiatku simulácie;
for i = 1; i ≤ NUM_OF_SIMULATION_ATTEMPS; i ++ do
    vypíš začiatok konkrétnej simulácie;
    vytvor a aktivuj konkrétnu simuláciu;
    vypíš výsledok konkrétnej simulácie;
end
vypíš koniec simulátora;
```

Algoritmus 1: Preudokód `main.cpp`

3.2.2 Použité triedy

Arguments Trieda slúži na parsovanie argumentov. Má povinné argumenty `-t/--trucks`, ktorá reprezentuje počet kamiónov a `-j/--journeys`, ktorá reprezentuje počet jász. Taktiež je možné využiť voliteľný argument `-h/--help` na výpis informácií o argumentov.

ModelActivity Riadi aktivitu jednotlivých simulácií. Obsahuje vo funkcii `void ModelActivity::Behavior()` cyklus ukázaný v **Algoritmus 2**.

```

výpis začiatku simulácie;
while naplánované jazdy sú nenulové do
    zobratie voľného kamióna (ak je k dispozícii, ak nie je, tak čaká na voľný kamión);
    if nie sú už žiadne jazdy then
        uvoľnenie kamióna;
        break;
    else
        odpočítanie počtu jazd o 1;
        aktivácia modelu kamióna;
    end
end
čakanie na nulový počet jazd a na vrátenie sa všetkých kamiónov;
ukončenie;

```

Algoritmus 2: Pseudokód jednej simulácie

MonthTimer Časovač, ktorý dohliada, či nebol prekročený mesiac v modelovom čase od spustenia programu.

Truck Obsahuje implementáciu kamióna od cesty k zákazníkovi, cez nakladanie, jazdu s nákladom, vyloženie, pauzu a možnú poruchu kamióna.

UniformGenerator Generuje náhodné čísla s normálovým rozložením. Generátor vygeneruje pri každom pokuse iné číslo, čo zlepšuje výsledok s ohľadom na náhodnosť javov. Pri každom pokuse bolo použitých 10 vzorkov, ktoré boli spriemerované.

3.2.3 Knižnice

Na simuláciu v programe je použitá knižnica SIMLIB[4].

Taktiež sú využité štandardné knižnice ako `iostream`, `stdlib.h` ako aj `getops.h` na prácu s argumentami a `random`, `chrono` a `time.h` na generovanie náhodných čísel.

3.3 Spúšťanie simulačného modulu

Pre spustenie je najskôr potrebný jeho preklad a následne spustenie buď pomocou preddefinovaných parametrov alebo vlastných parametrov:

```

// moznost s preddefinovanymi parametrami
make
make run

// moznost s vlastnymi parametrami
make
./bin/simulation -t/--trucks X -j/--journeys Y

```

4 Testovanie a experimenty

Cieľom experimentov je v prvom rade overiť validitu modelu a následne hľadať možné vylepšenia aktuálneho systému. Vo všetkých experimentoch boli najskôr vložené vstupné hodnoty, s ktorými simulácia vykonala svoju činnosť a vrátila výsledky. Tieto výsledky boli spriemerované a vypísané do tejto simulačnej štúdie.

4.1 Experimenty

4.1.1 Overenie validity

Vstupnými hodnotami sú hodnoty získané z faktov, t.j. 267 kamiónov a 5083 jázd. Po vykonaní experimentu je výsledok, že model je validný, pretože všetkých 10 vykonaných experimentoch bolo ukončených úspešne s dostatočnou rezervou.

Počet kamiónov	Počet jázd	Ubehnutý čas/celkový čas [m]	Správnosť modelu
267	5124	30 053/43 200	100 %

Tabuľka 1: Experiment: Overenie validity

4.1.2 Maximálny počet jázd

Vstupná hodnota počtu trás bola postupne zvyšovaná, pokiaľ nenastalo prekročenie počtu jázd, ktoré sú schopné kamióny za mesiac previesť. Experiment bol vykonaný 10 krát pre každý pokus s jedinečnými vstupnými údajmi a hodnoty spriemerované.

Z výsledkov plynie, že maximálny počet jázd na 267 kamiónov je 7942, po tomto čísle úspešnosť postupne klesá k 0 percentám.

Počet kamiónov	Počet jázd	Ubehnutý čas/celkový čas [m]	Správnosť modelu
267	5495	28 692/43 200	100 %
267	6012	31 100/43 200	100 %
267	6541	33 802/43 200	100 %
267	7942	41 087/43 200	100 %
267	8208	42 138/43 200	80 %
267	8516	43 200+/43 200	30 %
267	8687	43 200+/43 200	0 %

Tabuľka 2: Experiment: Maximálny počet jázd

4.1.3 Minimálny počet kamiónov na aktuálny počet jázd

V tomto experimente sa mení počet kamiónov a zachováva sa stály počet jázd. Experiment bol vykonaný 10 krát pre každý pokus s jedinečnými vstupnými údajmi a hodnoty boli spriemerované.

Z výsledkov plynie, že minimálny počet kamiónov pre zachovanie 100 percentnej úspešnosti a priemerného počtu jázd za mesiac je 170.

4.1.4 Počet jázd po zrušení 6 hodinovej prestávky po jazde a pri zachovaní počtu kamiónov

Počet kamiónov zostáva stály, zvyšuje sa počet jázd a je zrušená 6 hodinová prestávka po jazde.

Z uvedeného vyplýva, že po zrušení 6 hodinovej prestávky by bolo možné spraviť s tým istým počtom kamiónov viac než dvojnásobný počet jázd pri 100 úspešnosti.

Počet kamiónov	Počet jász	Ubehnutý čas/celkový čas [m]	Správnosť modelu
267	5124	28 692/43 200	100 %
240	5080	29 568/43 200	100 %
200	5043	35 126/43 200	100 %
180	5052	38 709/43 200	100 %
170	5109	40 976/43 200	100 %
160	5095	43 200+/43 200	70 %

Tabuľka 3: Minimálny počet kamiónov na aktuálny počet jász

Počet kamiónov	Počet jász	Ubehnutý čas/celkový čas [m]	Správnosť modelu
267	5124	19 612/43 200	100 %
267	5499	20 967/43 200	100 %
267	6521	24 906/43 200	100 %
267	7508	28 498/43 200	100 %
267	8436	32 054/43 200	100 %
267	9454	35 685/43 200	100 %
267	10 505	39 460/43 200	100 %
267	11 497	43 144/43 200	100 %
267	12 042	43 200+/43 200	60 %

Tabuľka 4: Počet jász po zrušení 6 hodinovej prestávky po jazde a pri zachovaní počtu kamiónov

5 Záver

Zo záveru vyplýva, že je možné so zachovaním 100% úspešnosti zvýšiť počet jász na 7 942 za mesiac. V prípade zachovania počtu jász stačí používať o 97 kamiónov menej (z 267 na 170). Ak by došlo k zrušeniu vodičskej 6 hodinovej prestávky po jazde, bolo by možné za mesiac vykonať viac než dvojnásobný počet jász. Z experimentov vyplýva jednoznačné doporučenie, aby spoločnosť DaliTrans zvýšila počet jász za mesiac alebo znížila počet svojich kamiónov.

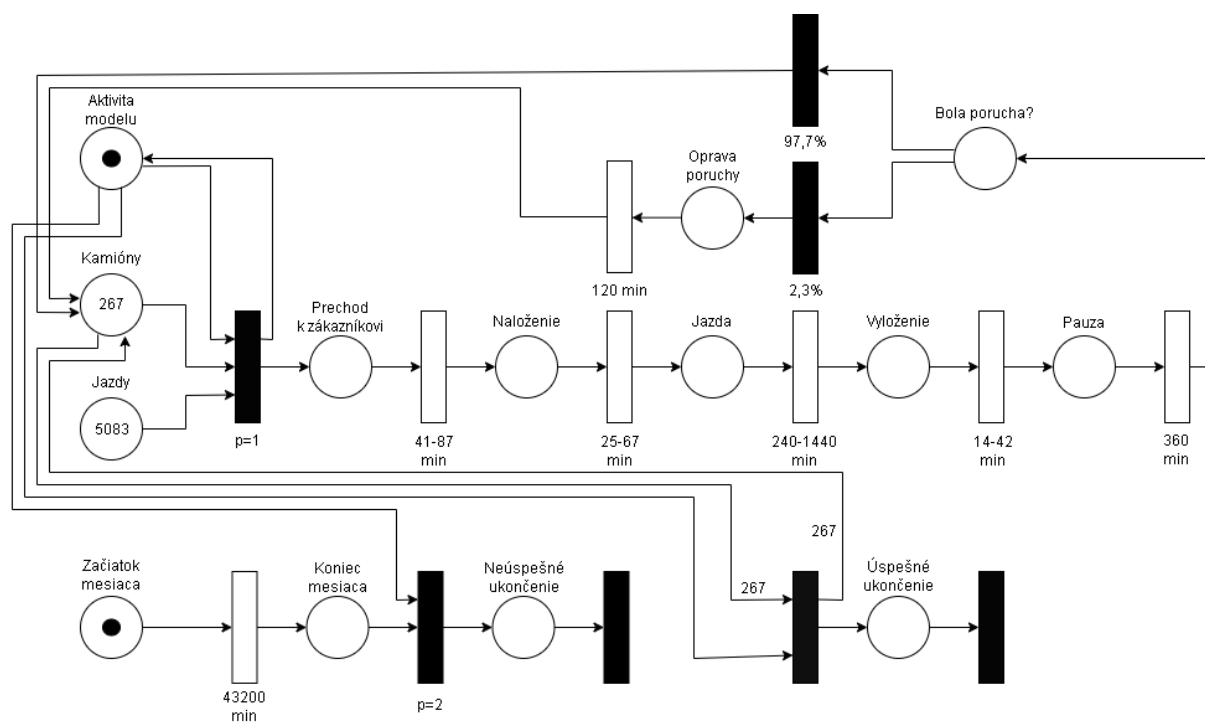
Výsledky týchto experimentov sú správne, pretože bola najskôr overená validita modelu a pri každom experimente bolo vykonaných min. 70 pokusov. Spolu bolo aj s validáciou modelu vykonaných 231 experimentov, ktoré boli priemerované do jednotlivých výsledkov.

6 Literatúra

- [1] DaliTrans: DaliTrans. [online], 2023, [citované 2023-12-10]. Dostupné z: <https://dalitrans.sk/>
- [2] FinStat, s.: DALITRANS, s.r.o. - Financial Report. [online], 2023, [citované 2023-12-10]. Dostupné z: <https://finstat.sk/36298883>
- [3] Hrubý, M.: Seminář o projektech IMS. [online], 2023. Dostupné z: <http://perchta.fit.vutbr.cz/vyuka-ims/uploads/1/IMS-2023-seminar-o-projektech.pdf>
- [4] Peringer, P.; Leska, D.; Martinek, D.: SIMLIB/C++ (SIMulation LIBrary for C++). [online], 4.10.2021, [citované 2023-12-10]. Dostupné z: <http://www.fit.vutbr.cz/~peringer/SIMLIB>
- [5] Renault Slovensko, s. s. r.: Renault Trucks T. [online], 2023, [citované 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.renault-trucks.sk/product/renault-trucks-t>

A Prílohy

A.1 Petriho sieť

Obr. 1: Petriho sieť modelu